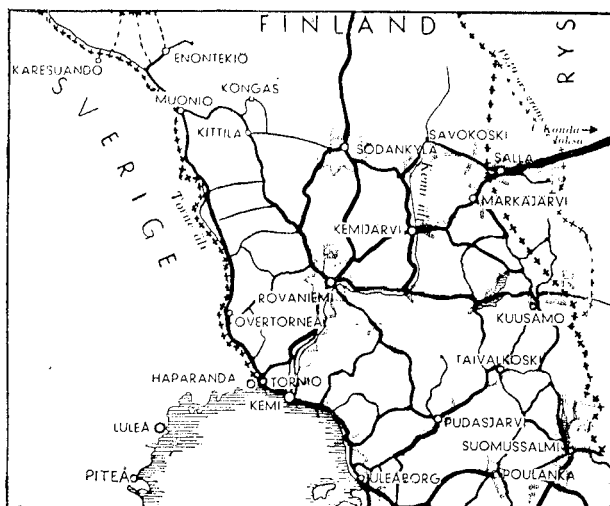

I NORRA FINLAND

Kartan illustrerar läget i mellersta delen av Nord-Finland. De svarta linjerna markerar vägar av olika storlek. De streckade röda linjerna och pilarna anger tyska ställningar och replirörelser. Sicksacklinjen tyska befästningar. Ryska och finska framryckande förband markeras med helröda, respektive öppna pilar och bokstäver.

Ingenting av det vilket sker omkring oss angår oss så nära som händelserna i Finland, särskilt då kanske i norra Finland. Det är ej blott de djupa känslorna för vårt så fruktansvärt hårt drabbade broderfolk som orsakar detta. Den geografiska belägenheten, vårt gräns-i-gräns-läge, bidrar starkt att aktualisera och konkretisera skändet i nordöst, liksom detta läge påfordrar att vi följer med och söker skapa oss en bild därav.

Den första veckan efter vapenstillståndet stod så gott som inga underrättelser från Nordfinland oss till buds. Endast ovissa och motsäggande underrättelser nådde oss från dessa trakter, vilka är lätta att skära av från yttervärlden. Dock hörde vi onda rykten om, att tyskarna skulle ha bränt flera finska byar i dessa fattiga ödemarkstrakter; en underrättelse som man mer än väl förstår väckte förbittring i Finland. Beträffande detta må här sägas, att även om de tyska trupperna i Finland nu endast låter sitt handlande dikteras av militära skäl, borde man till nära nog varje pris ha undvikit sådana handlingar som att ödelägga det fattiga land det här rör sig om. Att tilllämpa den "brända jordens taktik" hos och för ett folk som nyligen varit ens bundsförvant och så länge som möjligt uthärdat, sådant kan ej ur några synpunkter försvaras. Förutom det nu sagda har man knappast hittills kunnat göra några andra observationer angående läget och förhållandena i Nordfinland än dem som inregistrerats av flyktingströmmen över Torne älv; en liten rännil i jämförelse med de väldiga strömmar av olyckliga och hemlösa som, bortjagade eller evakuerade, i det hemsökte Europa runnit och rinner över gränserna eller spolas mot främmande kuster.

Vad som emellertid på denna spalt framför allt är angeläget att orientera om, är de militära förhållandena och händelserna i Nordfinland. I detta nu börjar underrättelser där om sippra ut, så att man på ett ungefär kan fastställa läget. Att tyskarna ej under den i stillståndsprotokollet stadgade fristen på fjorton dagar skulle hinna utrymma Nordfinland var utan vidare klart. Detta var väl ej heller ryssarnas mening. Tyskarna å sin sida har självfallet framför allt inriktat sig på att utrymningen och tillbakamarschen sker i så god ordning som möjligt samt att man får tid att föra med sig så stora delar av de hopade föräden som ske kan. Det senare är så mycket viktigare som man måste replera på ett fattigt land som nordligaste Norge, där för övrigt redan förut betydande styrkor legat eller ligger förlagda. (I fråga om des-

sa styrkor kan inom parentes nämnas att en del av dem lär ha transporterats söderut, trots de ytterst svåra transportförhållandena.) Till långsamheten i den tyska replirörelsen har även bidragit de mycket kläna förbindelser som står till buds i det nordliga Finland. Att snabbt förflytta 6—7 divisioner, förutom övriga styrkor samt förråd, längs dessa förbindelser är i själva verket en omöjlighet.

Vad man vet om operationerna i norra Finland är i stort sett följande. Längs eller i närheten av Bottniska viken har en tysk grupp, efter att ha utrymt Uleåborg, dragit sig norrut i riktning mot Kemi. Dess eftertrupp synes ha hållit Il-joki, en liten flod några mil norr om Ule älv. I denna riktning framtränger nu finska styrkor. Längre österut har finska kolonner dels gått över Poulanka, dels över Hyrynsalmi och Suomussalmi. I det senare området har kontakt nåtts med ryska styrkor, vilka kommer från Uhtua. De tyska arriärgarderna synas i dessa operationsriktningar för närvarande hålla Pudasjärvi och Taivalkoski, försvärit ej även dessa orter utrymtes de sista dagarna. Aterfärdsvägen här går mot Rovaniemi, den ort som säkerligen utgör samlingspunkten för stora delar av de tyska styrkorna.

Längre mot norr viker sålunda en nordlig kolonn av den sydligare tyska armékåren, från Kuusamoområdet, längs Kemi älvs övre lopp mot det av befolkningen övergivna Rovaniemi. På denna väg torde det tyska arriärgardet befinna sig i höjd med det svårforcerade sjöpasset vid Ylikitka, mot vilket en tysk kolonn rycker fram från Kuusamohälet. I Salariktningen tränger även ryssarna fram och har nu tagit själva Salla, vilket ligger inom det område som åter avträdes till Ryssland. Antagligen fortsätter de ryska operationerna utöver denna gräns, i hälsarna på de vikande tyskarna, vilkas arriärgarde på huvudvägen mot Rovaniemi här torde stå i trakten av Märkjärvi, även det, liksom det längre västerut liggande Kemijärvi, inbränt i minnet sedan vinterkrigets dagar.

På den för tyskarna viktiga förbindelsen över Sodankylä rör sig även en tysk kolonn vars arriärgarde väl torde närma sig Savokoski. På dessa mera nordliga vägar, från Kuusamovägen till vägen över Sodankylä finns veterligen inga finska styrkor, endast ryska. Allra längst i norr i Petsamoområdet skall, enligt vad det förmåles, någon förändring av läget ej ha inträffat. Här lär sålunda tyskarna alltfjämt hålla sina ställningar och någon utrymning ej ha påbörjats. Petsamotyskarnas reträttvägar till lands går dels över Kirkenes, i huvudsak längs norska nordkusten

— en mycket besvärlig väg — dels sydväst ut över Ivalo, vilken senare ort sedan en tid hållit på att befästas.

Får man döma av tyskarnas befästningsarbeten, är det inte oantagligt, att de avser att tills vidare hålla sig kvar i nordvästligaste Finland. Man vet nämligen att, förutom vid Ivalo och Sodankylä, befästningsarbeten utförts kring Rovaniemi och vidare söderut längs Kemi älv ned till kusten. Detta utgör ju en ganska naturlig stödjepunktslinje, från Bottniska vikens norra del upp till Petsamoområdet. Håller tyska trupper sig kvar någon tid i denna linje, är sammandrabbningar mellan dessa å ena sidan och ryssar och finnar å den andra oundvikliga; en händelseutveckling som — då stridshandlingarna kulminerar nära den finsk-svenska gränsen — måste väcka ett starkt genljud på vår sida om denna gräns.

113014